

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Égész évre . . . 6 korona.
Egyre azaz az 6 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:

pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
megelőző és követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi könyvnyomda-vállalat
Irodájában.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** ✕ Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

A Hortobágy hasznosítása.

A Hortobágy hasznosítása ügyében kiküldött bizottság határozatából alább minden kommentár nélkül leközöljük *Kövendy Domokos* és *Biró Géza* urak javaslatát a Hortobágy hasznosítása felől. Lapunk ezen számát megküldjük törvényhatósági bizottságunk valamennyi tagjának azon célból, hogy ezen javaslatokat tanulmányuk tárgyává tegyék.

A nagyérdemű javaslatok, melyek a bizottság októberi ülésén lettek bemutatva, a következőket tartalmazták:

Kövendy Domokos javaslata:

Tisztelt Bizottság!

Mint hogy a t. Bizottság a Hortobágy tulajdonjogát illetőleg Debreczen városára nézve kedvezően meghozta a maga határozatát, emellett nézetem szerint elérkezett a mélyen tisztelt Bizottság annak a javaslatnak a megállapításához, amely szerint a Hortobágnak legcélszerűbb kihasználását ajánlja a tek. törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek. Erre nézve a magam részéről s a magam nevében bátor vagyok egy határozati javaslatot előterjeszteni s kérem a m. t. Bizottságot, miszerint javaslatomat beható tárgyalás alá venni és elfogadni és elfogadás után a tek. törvényhatósági közgyűlés elé terjeszteni méltóztatassék.

Mielőtt azonban javaslatomat előterjeszteném, legyen szabad azon szempontokra rámutatnom, melyek javaslatom megtételénél vezéreltek:

Én a hasznosítást a *Hortobágy egész területére ajánlom kiterjeszteni*, még pedig olyképp, hogy a terület egy része szakittassék ki a jóságártató gazdák részére legeltetési célra; egy másik része hagyassék fenn a város törzsménesé és gulyája fentartására s ezen területek látásának el mesterséges öntözéssel. Végül a fennmaradó rész egy egészben adassék haszonbérbe oly kikötéssel, hogy a bérlet tartozékai ezen bérlemény egy részét maga bérlet czéljára megtartani, a másik részt pedig ossza fel közép- és kisbérletekre s ezen területeken köteleztessék ipari terményeknek, nevezetesen len, vagy kender, kosár fűz, gyékény, csizok stb. termelését meghonosítani s ezen terményeknek ipari feldolgozására a nagy bérleten ipari telepeket létesíteni, hogy az által a nagy és kis bérletek között létesülő szervi kapcsolat révén egészségesebb mezőgazdasági ipar fejlődhessék, mely tovább-tovább mind nagyobb és nagyobb foglalkozási kört volna hivatva a nagyközönségnek biztosítani.

A Hortobágnak ezen terv szerinti való hasznosítása által elérjük azt, hogy jó legelő létesítése által a marhatenyésztést emeljük, a város törzsménesének és gulyájának

fenntartását biztosítjuk s emellett a terület tekintélyes részének bérlemények útján való értékesítése által a városi igen számot tevő jövedelemhez juttatjuk s a mezőgazdasági ipar megteremtésével egész sorozatát az új kereset ágának megnyitjuk.

Ezek előre bocsátása után van szerencsém határozati javaslatomat a következőkben előterjeszteni:

Határozati javaslat.

Mondja ki a tek. Bizottság azt:

1. hogy a Hortobágy pusztának jövedelmeztetése tárgyában szükségesnek tartja a kihasználási tervnek az egész területre való kiterjesztését;

2. hogy az egész területnek jövedelmezőbbé tétele által egyrészt az eddig is üzemben volt jóságártást, — tehát legeltetést gátolni nem, hanem azt előmozdítani, másrészt pedig a városi törzsgulyának és ménesnek fentartása mellett a házipénztár részére új jövedelmi forrássá megnyitását kívánja és ily módon a jóságártási érdekeknek szem előtt tartása mellett a város polgárainak közterheviselési kötelezettségét könnyíteni és a községi pótdátot egészen eltüntetni akarja;

3. e kettős czélnak elérése érdekében a kihasználási tervet akként állapítja meg és javasolja a közgyűlésnek elfogadásra és tényleges megvalósításra, hogy

a) szakittassék ki a Hortobágy-pusztából a városhoz közelebb eső részen, a mostani juhlegelő is beleszámitva, kizárólag közlegelő czéljára 12,000 hold;

b) szakittassék ki a város törzsgulyája és törzsménesé számára 2580 hold.

Ezen területek a város által mesterséges öntözésére szolgáló csatornázással látandók el.

c) Az ezek után fennmaradó 28,000 hold terület pedig akár magános fizikai személynek, akár megalakuló részvénytársaságnak, de minden esetre egy személynek — jakár természetes, akár jogi személynek — haszonbérbe adatik oly kötelezettséggel, hogy ez a haszonbérlet:

aa) köteles legalább 400 kisbérletet egyenként 20 katasztrális holdnyi területtel;

bb) köteles legalább 3 vagy 4 középberletet 1500—2000 kataszter holdnyi területtel létesíteni;

cc) a fennmaradó többi terület pedig a nagy bérlet rendszere szerint kezelendő.

4. Köteleztessék ez a haszonbérlet szerződésileg arra, hogy

a) a fenti aa) és bb) pontok alatt említett kis- és középberleteket a saját részére fennhagyandó nagyberlet közelében lehetőleg azt körül övező alakban hasítsa ki, megfelelő utálózatot létesít és a kívánt árkolást a saját költségén végtetesi s úgy az utakat, mint árkokat a ha-

szonbérlet tartama alatt saját költségén állandóan jó karban tartartja ;

b) az aa) pont alatt említett 400 kis bérleten utáhlózat, árktolatas, továbbá megfelelő gazdasági épületek létesítésére kat. holdanként 150 koronát,

c) a bb) pont alatt említett középberleteken ugyanezen célra kat. holdanként legalább 50 koronát ;

d) a saját részére fennhagyandó nagy bérleten ugyanezen célra és majorkok létesítésére kat. holdanként legalább 60 koronát záros határidő alatt és Debreczen sz. kir. város hatóságának ellenőrzése mellett beruház.

5. Kötelezettek a bérlő arra, hogy a nagybérleten elsősorban czukorgyárat létesít.

Kötelezettek továbbá konyhakertészet létesítésére, melyben konyhakerti növényeket termeljen, legalább is olyan mennyiségben, amennyi Debreczen város fogyasztó közönsége szükségletének megfelel.

Kötelezettek továbbá arra, hogy egy a nagybérleten, valamint a közép- és kisbérleteken mezőgazdasági ipari terményeknek, nevezetesen len vagy kender, kosárfüz, gyékény, czirk stbnek termelését meghonosítja s ezen ipari termények feldolgozására a nagy bérlet területén különféle gyári ipar vállalatot létesít, amelyekben a kisbérletek hasonló terményei is feldolgozásra kerülnek.

6. Végül kötelezettek a nagy bérlet területén a legmagasabb kulturának megfelelő állattenyésztést létesíteni és fenntartani.

7. Kikötöttik, hogy haszonbérletnek úgy a kis, mint a közép, valamint a nagybérleten teljesítendő összes, minden néven nevezendő beruházásai, nemkülönben a létesítendő gyári ipari vállalatok, nevezetesen az épületek és ezeknek minden tartozékai és minden felszerelvényei a haszonbérlet letételével minden megtérítés nélkül Debreczen sz. kir. városnak kizárólagos tulajdonába mennek át.

8. A haszonbérleti idő tartama 40, esetleg 60 évben állapítatik meg.

9. A haszonbérleti szerződés tervezetének részletes kidolgozására egy jogász, gazda, műszaki és közegészségi szakértőkből álló bizottság küldessék ki.

Ez az én határozati javaslatom, melynek indoklásául a következőket vagyok bátor előadni :

A Hortobágy oly nagy kiterjedésű terület s talaja legnagyobb részben oly kiválóan alkalmas, hogy rajta mezőgazdaság és mezőgazdasági ipar megfelelő szakértelemmel és megfelelő anyagi tőkével a legfényesebb eredménnyel folytatható. A mezőgazdaságnak és mezőgazdasági iparnak nagy arányokban való megvalósítására kiválóan alkalmas. Ha azonban a Hortobágyt akár negyed, akár fele része vétetnék a tervezett kihasználás alá : a tőke és szakértelem együttes hatásának eredménye megközelítőleg sem állna arányban a területbeli különbséggel. Nagyobb területen ugyanazon szakértelemmel és csak aránylag nagyobb tőkével hasonlíthatatlanul nagyobb eredmény érhető el, mint kisebb területen ugyanezen tényezők mellett. A nagyobb területen kiszélesednek a szakértelem érvényülésének határa. Nagy gazdaságban érvényesül mindig a magasabb intelligenciával vezetett gazdasági rendszer s így mai körülményeink között csakis ezekből ültethető át kisebb gazdaságokba a kultúra s fejleszthető idővel kisebb területeken is mintagazdaság. — A nagyobb gazdaság különösen az ipari termelési illetőleg kiválóan éreztetni fogja jó hatását az által, hogy az ipari növények termelése és a közeli gyárban könnyen és jó áron való értékesíthetése buzdító példaként fog szolgálni az eddigi,

egyoldalunak mondható termelésnek változatosabbá tétele iránt.

De ezen felül még azért is az egész területre lenne kiterjesztendő a kihasználtság, mert csakis így módon engedni meg a város pénzügyi helyzete a közlegelő, továbbá a városi törzsgulya és törzsménes részére kihasználható területeknek csatornázását; továbbá a közlegelőnek csatornázása által a jószágtartó közönségnek érdeke a mainál sokkalta kisebb területen és sokkalta jobban megvalósítható lévén, nem volt indokolható, hogy a többi terület parlagon hagyassék.

A városi házipénztárnak érdeke és a polgárságnak annyi közterher által sujtott helyzete pedig sűrűsöen követeli ennek a valóban sz. kir. város jövedelemmel kecsegtető jövedelmi forrásnak megnyitását.

Meg vágnok előre is győződve afelől, hogy a haszonbérbe adónak jelzett 28,000 hold terület után oly összegű haszonbérleti jövedelemhez jut a város házipénztára, amely jövedelem teljesen elegendő lesz a mai napáság csak tetemes pótdával fedezhető közszükségleteknek fedezésére, ugyhogy a községi pótdadó emberileg belátható hosszú időre teljesen kiküszöbölhető lesz a költségvetésből. Sőt nem hiu ábrándkép és nem delibábos játék az én gondolatomnak, hanem a valóság erejével bíró valószínűség az, hogy a határozati javaslat értelmében foganatosítandó kihasználtsági tervnek megvalósítása esetében a város háztartásának költségvetése jövedelemmel felelegleg fog zárulni. Ami pedig magában véve is biztos eszköze a város anyagi és szellemi fejlődésének. Ezen felül a haszonbérleti jövedelem oly biztos és meghatározott időben ismétlődő bevétele lesz a városi házipénztárnak, melyre városfejlesztési politikát biztos kezekkel lehet alapítani és megvalósítani.

A határozati javaslat szerinti területfelosztás figyelemmel van az eddig üzemben volt jószágtartásra és a városnak két fontos intézményére : a törzsménes és törzsgulya gyarapíthatására és fejlesztésére.

A jószágtartó közönség mai érdekét illetőleg azt a jószág-állományt tettem számitásom alapjárá, mely érdekéről és amely jószág-állományról a folyó és a legközelebbi mult években szó lehet. Közudomású, hogy azt a 22,000 darab számos jószágból álló állományt — mert hiszen ennyi volt az a számos jószág, mely a Hortobágyot járta, átlag 60 napon át — az egész Hortobágyi legelő sem volt képes a mai állapotában eltartani. — A kora tavasszal kiveret jószág a meginduló félben levő gyenge füvet annyira agyon tapossa, hogy egész éven át sem tud az többé meg megfelelő időjárás mellett sem lábra kapni; ugyhogy a gazdák már rendszerint nyár elején kényszerítve vannak jószágukat a Hortobágyról az erdei legelőre elhajtani. Ezt a 22,000 számos jószágot pedig a határozati javaslat szerinti 12,000 kat. holdnyi, rendszeresen csatornázott és öntözés által állandóan jókarban tartott legelő, természetesen megfelelő legeltetési rendszer mellett, sokkal jobban ellátja, mint a mai állapotban levő egész Hortobágy. Ujabbán még a sásakjárás veszedelme is fényezgeti a Hortobágyot, minek ugyancsak az egész területnek rendszeres művelés alá vételével lehet legelzészerűben gátat vetni.

Összegeve az elmondottakat, a Hortobágy hasznosításának, szerintem, egyedül helyes módja, hogy csatornáztatni kell, a javaslatom szerint legeltetési célra szánt részt, a többin pedig meg kell honosítani a gyáriparral kapcsolatos mezőgazdasági kulturát.

Hogy a legelő számára kihasználható területen felmaradó 28,000 kat. holdnyi területet nem egy személy

része javasolom haszonbérbe adni, ez tisztán czélszerűségi szempont. A városnak anyagi érdeke az kívánja, hogy lehetőleg egy személylyel álljunk szerződéses viszonyban. Ezt nem csak azon körülmény indokolja, hogy a haszonbér fizetést egy személy a dolog természete szerint sokkal pontosabban teljesítheti, mint több személy, mint több száz bérlő, hanem indokolja az is, hogy a haszonbér szerződéses kötelezettségek egy személyben összpontosulván, ezeknek teljesítése sokkal rövidebb eljárással kikényszeríthető és egyéb kötelezettségek teljesítése könnyebben ellenőrizhető. A felelősség egységesül és ezáltal inkább mellőzve lesznek oly bonyodalmas perek, amelynek hosszadalmas megoldásából ki nem számítható károk származhatnak.

Ami már most a nagy, közép és kisbérletek létesítésének czelzatát illeti, ezekre a következőket adom elő:

Hogy a hasznosításnak magjával éppen a nagy bérletet ajánlom, ezt főként szociális szempontból teszem, mivel földművelődési kulturánk fejlődésére és fejlesztésére a multban, ma is és a jövőben is csak egy olyan központi szolgáltatást módott, melynek anyagi ereje és intelligenciája is van hozzá, hogy ipari vállalatokat létesítsen, már pedig mezőgazdasági, gyáripari vállalatok létesítése és háziipar megteremtése és annak meghonosítása által vélem csakis a kitűzött czélt leginkább elérni. Másrészt a nagy bérlet feltétlenül oly intelligens, oly szakértő berendezést igényel, hogy ez a szakértelem és berendezés mintegy követendő példa gyanánt, ösztönzésül fog szolgálni a közép és kisbérleteken leendő gazdálkodása körében. Ipari vállalataival nemcsak a termelésnek változatosságát irányítja, hanem egyuttal mindjárt vevőül kínálkozik és a termelőnek nem lesz szüksége arra, hogy árucikkeivel valami távolabb eső piacot keresse fel, a szállítással idejét és pénzt tékozolja. De ezen felül a nagy bérlet, mint nagy ipari vállalkozó egyuttal telepítő is: munkásokat szerződtet, akinek létfeltételeit előállítja, nekik keresetet nyújt, részükre lakásokat épít. A nagy bérlet tehát telepít és a telepítést nyomon követi a kultúra az iskola alakjában, ami szintén egyik dédelgetett feladata volt ősidőktől fogva Debreczen város közönségének. Temérdek munkás kéz talál ott munkát és így a szociális bajokon is — legalább előre láthatólag — nagyreszben segítve lesz.

A közép bérletek mintegy átmenetet képeznek a nagy és kisbérletek között. — De ezen felül lehetővé tesszük ezek létesítése által azt, hogy aránylag kisebb tőkájű bérlők is bér gazdasághoz juthassanak.

Hogy kisbérleteknek létesítését is javasolom, ezt azért tartom szükségesnek, hogy a belterjes gazdálkodás mibenléte és előnye minél szélesebb körben ismertté és más, nem bérlő polgároknak kis gazdaságaiban is megvalósítható legyenek.

Ami már most a beruházásokat illeti, azoknak a javaslat szerinti mennyisége kérdés tárgyává szerintem nem tehető. Mert csakis az oly gazdáknak van meg a biztos alapja, amelyik a határozati javaslatomban kitett holdankénti befektetési tőke mellett létesül. Az ily gazdaság nem kénytelen küzdeni a lét és nem létné erőt lenyűgöz nagy kérdéseivel; az ily berendezés gazdaság érvényesítheti a tőkének és a munkának ható erejét és az így berendezett gazdaság számíthat csak oly jövedelemre, mely a teljesítési kötelezettségen felül kiállhatja az időjárásnak, az áraknak kedvezőtlen alakulásait. Csak az ily berendezésű gazdaság képes megizmosodni és a gazdának megteríteni nemcsak szellemi és fizikai munkájának gyümölcsét, hanem geyszersmind biztosítani annak a forgó tőkének kamatait

is, amelyet a gazdaság belterjessége szempontjából abba még külön beruháznia kell.

Kérdés most már csak az lehet, vajjon a város teljesítése ezt a beruházást, vagy a haszonbérlore háritassák-e ez át? Ha a város teljesíti, ezt a kezelése alatt álló alapokból veendő kölcsön által esetleg megtehetné, mely kölcsön a haszonbérlet tartama alatt amortizálnák... Ez esetben a város építene maga magának és átadná a berendezésnek a haszonbérlelőnek jó karban tartási és visszbocsátási kötelezettséggel. Ennek előnye a városi pénzeknek elhelyezéseket, másrészt a nagyobb haszonbérösszeg volna. Csakhogy mivel a város soha sem építhet oly olcsón, mint magán személy és ezen felül a jó karban tartási és visszbocsátási kötelezettség temérdek bonyodalma adhat okot: czélszerűbbnek tartom ennek a kötelezettségnek a vállalkozó haszonbérlore való átruházását, annak kikötése mellett, hogy az építkezési anyag és munkaerő lehetőleg Debreczenből vétessék igénybe. Követendő volna a bérlő az esetben arra is, hogy amennyiben a beruházások teljesítése czéljából kölcsönre szorulna, vegye kölcsön a várostól szükséges összegeket, biztosítva ezen összegek után a mostaninál magasabb kamat jövedelmet.

Ugyancsak a bérlő által teljesítendő a mezőgazdasági művelésre szánt területen az utalózatnak és árklásoknak létesítése is. Ez már annyira saját érdekében történik, hogy ennek megvalósítása külön kikötés nélkül is biztosra vehető.

A legelőül, valamint a város törzsméne és gulyája czéljaira kihatandó terület csatornázási költségei a dolog természete szerint a várost, mint haszonélvező tulajdonost terhelnek, de az ezen területek kihasználása után várható jövedelemből ez a beruházási összeg rövid időn belül amortizálódik.

Az itt említett beruházásoknak összege, ide nem értve a csatornázást létesítésének költségeit, mintegy 2 1/2 millió koronára rugnak. Ha még ide vesszük a gyárak létesítésének szintén több millió koronára rugó költségeit és ha nem tévesztjük szem elől azt, amit egy ily vállalatnál különösen nem szabad szem elől tévesztetni, hogy t. i. a vállalkozó befektetéseit teljesen kihasználja is akarja: akkor azt hiszem teljesen indokolt az a javaslatom, hogy a haszonbérleti időtartam 40, esetleg 60 évben állapíttassék meg, mely idő alatt a vállalkozó egy részt teljesen amortizálhatja milliókra menő befektetéseit, másrészt pedig abban a helyzetben lesz, hogy összes beruházásait minden megtérítés nélkül a haszonbérbe adó városnak átadhatja.

Ennek bekövetkeztével pedig a város előreláthatólag abban a helyzetben lesz, hogy a neki merőben ingyenben levő épület és gyári berendezéssel ellátott, hogy kiterjedésű gazdaságát legalább 50—60% -al magasabb összeggel adhatja haszonbérbe, mint amennyit a most javasolt haszonbérleti időtartama alatt kapni fog.

Ily módon a törvényhatóság megveti az alapját annak, hogy az utódok, — a jövő nemzedék — habár különböző terhek hárulnak is rá, de a fokozott jövedelmű források mellett kielégítheti a közszükségleteket és hálával gondolhat a mai nemzedékre, mely a város haladásának utját ily módon beláthatatlan hosszú időre elegendette.

És most nézzük, hogy határozati javaslatom szerinti beruházási költségek mily összegre rugnak? Felelet:

1. Építkezési stb. költségek:

a) A nagybérleten 14,000 hold után a 60 K 840,000 K

b) A középberleteken 6000 hold után à 50 K	300,000 K
c) A kis berleteken 8000 hold után à 150 K	1.200,000 K
I-ször összesen:	2.340,000 K

2. Csatornázási költségek:

a) Közlegelő céljaira kihasítandó 12,000 holdon, mesterséges öntözéssel való berendezésnek létesítése, államsegélynek igénybe vétele mellett	1.200,000 K
--	-------------

b) A város törzsmérese és törzsgulyája részére kihasítandó 2580 holdnak mesterséges öntözéssel berendezése	400,000 K
II-ször összesen:	1.660,000 K
I-ször összesen:	2.340,000 K

Beruházási költség tehát mindössze 4.000,000 K

Hogyha pedig a várható haszonbér összegét akarjuk kiszámítani, itt különbséget kell tenni, vajon az építkezési beruházásra előírányzott 2.340,000 korona költséget a várost, és a között, hogy a haszonbérlet fogja e terhelni?

Hogyha ugyanis határozati javaslatomnak elfogadásával ez a költség a haszonbérletre háríttatik: ebben az esetben a haszonbérlet viseli ennek a 2.340,000 korona beruházási költségnek amortizációját és így kevesebb haszonbért fizet, mint ha ezt a költséget a város fedezné. Ebben az esetben tehát a haszonbér összege mint minimum következő lenne:

a) A 400 kisbérlet 8000 hold területe után holdanként à 20 kor...	160,000 K
b) A 6000 holdnyi középberlet után holdanként à 12 K	72,000 K
c) A 14,000 holdnyi nagybérlet után holdanként à 16 K	224,000 K
d) A közlegelőül kihasítandó 12,000 holdnak jövedelme, holdanként legalább 2 darab számos jószágot számítva, 1 darab jószág után à 10 korona	240,000 K
e) A város törzsmérese és törzsgulyája részére kihasítandó 2580 holdnak jövedelme à 10 korona	25,800 kor.
Összes bevétel:	721,800 K

Ezzel a bevétellel szemben a város csatornázási költséget fedezné, melynek évi amortizációjára 4-6% amortizációs kamatot számítva fizetendő volna évente 76,360 K melyet levonva a várható bruttó bevételből, marad 645,440 K tiszta bevétel gyanánt.

Oly összeg ez, melyen tisztelt Bizottság, mely minden indokolásnál szebben beszél.

Ugyanezért nem is fárasztom tovább a mélyen tisztelt Bizottságunk becses figyelmét, hanem határozati javaslatomat elfogadásra ajánlom.

Várható jövedelem 1-ső évben 40%	= 182,400 K
2-ik	60 „ = 273,600 K
3-ik	80 „ = 364,800 K
4-ik	100 „ = 456,000 K

Bíró Géza javaslata:

Nagyságos Polgármester ur!
Tisztelt Bizottság!

Bizonyára minden önzetlen magyar ember nagy örömmel veszi tudomásul, hogy végrevalahára annyi vajadás után Debreczen városa a legerélyesebben hozzálát a tulajdonát képező Hortobágy elnevezés alatt ismert pusztáknak a mai kor igényeinek és gazdasági kulturájának megfelelő hasznosításához.

Néhány évvel ezelőtt, amikor debreczeni lakossá lettem és a Hortobágy pusztá gazdasági szempontból valósággal elszomorító kezelésével közelebbről és részletesen megismerkedtem, egy hosszabb cikksorozatban szerény tehetségemhez képest vázlatát adtam azon különböző módozatoknak, melyek szerint a Hortobágy hasznosítását keresztül viendőnek tartom.

A Hortobágy mai nagy kárral járó és valósággal szomorú állapota nem magánügy, melyhez nincsen senkinek semmi köze.

A Hortobágy kérdése közügy, magyar nemzeti. Közügy nemzetgazdasági, közügy közigazgatási. Közügy szociális tekintetből és közügye ugy Debreczen városnak magának, mint Debreczen város összes lakosságának, pénzügyi és általában forgalmi tekintetből is.

Hogy a Hortobágy mai kezelése valóságos gazdasági abszurdum; az annyira kézen fekvő és még a lakosok előtt is annyira világos, hogy azt bővebben magyarázni fölösleges, sőt már unalmas is. — Ugy fogom fel tehát a dolgot, hogy ha ezen óriási értéket képviselő területnek megfelelőbb hasznosítására akárki ez országban olyan gondolatlat hozza tud járulni, amellyel a nagy cél elérését megközelíteni segíti, akkor azt az intéző körök tudomására hozni ugyszólván kötelessége. Ennek a kötelességemnek feletem én még akkor. Mert a költő is azt mondja »irj, tégy..... kinek mint adák az Istennek«.

Ilyen kötelességemet vélem teljesíteni ma is, mikor a nagyságos Polgármester ur felhívása folytán itt megjelenem és csekély tehetségemmel, de teljes erőmmel és hazafiúi örömmel én is segíteni kívánok mindazoknak, akik e fontos kérdés előkészítésén és megfejtésén munkálkodnak.

A dolog érdemére térvén, sietek mindjárt kijelenteni, hogy én a Hortobágy tulajdonjogának kérdéséhez hozzá szólan nem akarok, hanem alapul elfogadom azt a megdönthetetlen tényt, hogy az Debreczen város tulajdona, amivel szabadon rendelkezik.

Elfogadom továbbá — nehogy a bizottság eddigi tervezetesein egy irányt zavaró barázdát húzzak keresztül — azt is, hogy a Hortobágyból 10—12 ezer hold szakítottassék ki és vették megfelelő gazdasági kultúra alá és a többi rész fokozatosan és semmi esetre sem a mai állapotban javítván, legelőképen tartassék fenn!!

A kiszakítandó területre vonatkozó irányelvek, tervezetek megvitatásánál először is két fontos és nagy kérdés áll előnkbe:

Az első az, hogy van-e a Hortobágyban olyan részlete, amelyen az a 10—12.000 hold összefüggésben kiszakítható és amelyen a talaj fizikai és vegyi összetétele és egyéb termelési viszonyok reményt nyújthatnak arra, hogy azon a mezőgazdasági termelés eredményes leend?

Ezen első és alapvető kérdésre a feleletem most is csak kérdés az, ami ezelőtt négy évvel akkor volt, amikor az ezen érdekében megtartott helyszíni szemle alkalmával, mint bizottsági tag jelen voltam: hogy igenis erre alkalmas

terület van és hogy azon a gazdasági termelés megkezdésének és folytatásának semmi más termelési tényező sem képezheti akadályát.

A második rendkívüli fontos alapkérdés az, hogy minő módokat szerint történjék ott a hasznosítás? Ha a Hortobágy egyes ember tulajdonát képezné, még annak is rendkívüli gondot kellene hogy adjon a művelési ternek megválasztása és kikénti keresztteltele, de szélsőzorosan fokozódik ezen kérdésnek a fontossága akkor, mikor ez Debreczen város tulajdona. — E bizottság érzéven a nagy erkölcsi felelősség súlyát, valóban nem lehet eléggé óvatos ezen kérdésben a határozat meghozatalánál, nehogy bármely okból olyan hibát kövessen el, ami annak egész jövőjére bénítólag hasson, vagy akár pénzügyi, akár gazdasági, akár szociális szempontból egy későbbi keserű megbánásra okot szolgáltatasson.

Abban azt hiszem mindnyájan egyetértünk, hogy a kihasítandó terület esetleg gazdasági gyáriparral összekötött mezőgazdálkodás útján hasznosítandó.

A hasznosításra néve a következő módok közül lehet válogatnunk:

1-ször. Házikézelés. 2-szor. Egyes bérlőnek történő bérbeadás. 3-szor A város polgáraitól alakítandó szövetkezetnek történő bérbeadás. 4-szer. Megfelelő magyar kis gazdáknak parcellázás útján történő bérbeadás.

Bírájuk tehát ezeket a módokat sorrendben, pénzügyi, gazdasági és szociális szempontból, egyelőre csakis nagy kontúrokban.

A házikézelés mellett szólana az az előny, hogy így módja volna a városnak arra néve, hogy az állattenyésztés terén jó példával járjon elől és a város lakóinak, sőt a vidéknek is mindig kitűnő tenyész anyagot szolgáltatasson. Nem csak ló- és szarvasmarháiból, hanem juh- és sertésből is.

Gazdasági gyáripárti telepet is létesíthetne.

Sokat tehetne a magtermelés terén, továbbá czél szerű fásítással a klimatikus viszonyok kedvezőbb megváltoztatására stb. De mindezek egy részét a város keresztül viheti másuton is és ha tudjuk azt, hogy a város mai pénzügyi viszonyai sem olyan fényesek, hogy a város millióit is kitevő újabb befektetések eszközésére kedve lehetne, de meg a házikézelés minden erkölcsi testületre rendkívüli terheket is ró, úgy azt hiszem hamar végezhetünk arra néve, hogy ez a mód nem ajánlható.

Azt a módot sem lehet ajánlhatni, — ha mindent együtt mérlegelni akarunk — hogy a szóban terület 1—2. nagybérlőnek adassék ki, jöllehet erre már tudomás szerint egyesek pályáznai is szándékosnak. — A városnak nem szabad azonban, nézetem szerint, csupán azon egy czélt tartani szem előtt, hogy legtöbb jövedelmet kapjon, ha ezen — mondjuk — elsőrendű czél mellett egyéb nemes és hazafias czélokat is elérhet. — Már pedig nagybérlőnek való bérbeadásánál legfeljebb egy-két család meggazdagodására nyujtana módot, de nemzeti és szociális szemponttal mit se nyerne. Ezeket pedig figyelmen kívül hagyni nem szabad. — Azt a körülményt, hogy a nagy bérlővel kevesebb a baj és hogy az megbízhatóbb, döntő előnynek nem ismerhetem el, amennyiben kellő körültkintés mellett e tekintetben a később említendő módok sem kifogásolhatók. Az, aki a magyar kisgazdák ügyét szíven viseli, erre a módra nem szavazhat.

A 3-ik mód volna az, hogy a város a területet egy tisztán debreczeni s első sorban gazdasággal foglalkozó polgárokból e célra törvényben alakulandó Szövetkezetnek

adja ki, egységes kezelés feltétele mellett. Ezen módnak előnyei a következők:

1. A vállalkozási nyereségy a polgárság kezében maradna.

2. A Szövetkezet megbízható bérlő.

3. A szövetkezet a Hortobágyannak többi részén legelő állattal több gondozásban részesíthetné.

4. És ez esetben üdvönsnek mutatkozik az is, hogy a szövetkezet a Hortobágy többi legelő részét is fix összegért bérbé vegye, a város részére fennhagyandó részlet kivételével és kikötésével annak, hogy mint most is minden debreczeni polgár marháját egy megállapítandó maximális mennyiségben és meghatározott díjért köteles befogni. Ezzel megszűnnék a város mai pénzügyileg bizonytalan helyzete és az mindig ismerné az összeget, amire — és pedig pontos határidőben — számolhat. — De másfelől a legalább 15—25. évre szóló szerződés mellett a Szövetkezet mihamarább rájönne arra is, hogy a legelő részt is átmeneti munkálással és öntözéssel többszörös értékre emelheti és ezt bizonyára meg is tenné, amihé a város is hozzájárulhatna az elért több bevétel egy bizonyos hányadával.

De lássuk hasonló rövidséggel a 4-ik módot is.

E szerint a 10 ezer holdat fel kellene osztani dűlőkre s ezek között a helyzet kívánalmi szerint (a talajminőséghez képest) kisebb-nagyobb 20—100 holdas parcellákra. — Ezeket a parcellákat pedig oda kellene adni, megfelelő biztosítékkal rendelkező tisztá magyar kisgazdáknak 15—25 évi bérletre.

Ezzel a város elérné azt is, hogy a saját és családja munkaerejével is dolgozó kisgazdaktól több bért kapna, mint az egyes nagybérlőtől.

Továbbá benépesítené e területet 200—400 családdal. Így izmosodnék a város lakóinak létszámában. — Nagyban hozzájárulna ez kereskedelmünk és iparunk fellendítéséhez. Igen sok magyar kisgazdának nyitná meg boldogulásának útját és nyujtana módot, hogy tevékenységével családjának és a magyarságnak anyagi megerősítéséhez hozzá járulhasson s hazájában megmaradhasson.

Ezt a szempontot pedig Debreczen városának nem lehet tekinteten kívül hagyni.

Most még sem ideje, sem helye nincs itt annak, hogy a részletekkel foglalkozzunk.

Éppen azért csupán azt vagyok bátor indítványozni tehát, hogy hozzon a t. Bizottság elvi határozatot arra néve, vajjon melyik módszert találja legcélszervezőbbnek és az elfogadandó mód tervének részletes és megindokolt elkészítésére küldjön ki egy szakbizottságot a polgármester ur előklete alatt. — Legyen tagja e bizottságnak a főügyész, főszámvévo, gazdasági tanácsos, egy jegyző, egy mérnök és három e czélból behívandó gazdasági szakember küldessék, hogy feladatát ez év november végéig befejezve s jelentését a kész tervvel együtt el benyujtsa.

Utasítsassék a szakbizottság, hogy feladatát t. i. a legkisebb részletre is kiterjedő tervezetét ez év végéig ezen nagybizottsághoz nyujtsa be.

Ennek megtörténte után a nagybizottság a kész tervet szakszempontból bíraltassa felül.

Én ezen módot gyorsabban elintézhetőnek és célravezetőbbnek tartom, mint a pályázat kiírást tervek készítésére, mely esetben még ha sok ívre terjedő utasítást adnánk is ki a pályázók részére, annyira különböző eszmével találók magukat szemközti, hogy azok labirintjaiban talán ismét igen hosszú ideig kellene keresnünk a legraktikusabb és a viszonyoknak megfelelő módozatot.

Én meg vagyok róla győződve, hogy ilyenformán a célt mihamarabb elérjük és anélkül, hogy ez a városnak külön kiadásába kerülne; mert hiszen ugy vélekedem, hogy hazafiai kötelességünk teljesítéséért nem a pénzbeli fizetés, hanem saját öntudatunk a méltó és illő jutalmazás.

A modern élet igényei mindig többet követelnek. Követeléseikkel szemben nem elég és nem is teljes mindig a negatív védekezés. A haladásban utolsónak nem maradhatunk. Keltsük életre és hívjuk segítségül tehát százados álmaikból a milliókat; hogy minden tekintetben igaza lehessen annak a versnek, mely ugy kezdődik, hogy

De szép a Hortobágy,
Istenem, de szép...

A második megsemmisítő rendelet Debreczenhez.

Debreczen város törvényhatósága az első között volt, amely az alkotmányellenes kormánytól megtagadta az adót és az ujoncot. Ez év június havában volt az a nevezetes ülése Debreczen törvényhatóságának, ahol egyhangulag kimondták, hogy a törvénytelen kormánynak nem adót, sem ujoncot nem adnak, sőt megtillják a tisztviselőnek, hogy az önként fizetendő adókat sem fogadják el.

Természetes volt, hogy a törvénytelen kormány ezt a faszafas határozatát a városnak megsemmisítette s utasította a polgármestert, hogy az ő utasítása szerint járjon el.

Kovács József polgármester azonban nem tett eleget a miniszter utasításainak. A főispán utján felterjesztést intézett a miniszterhez, amelyben tudatta, hogy rendeleteinek nem tehet eleget, ragaszkodik a közgyűlés határozatához.

Erre a feliratra október végén érkezett meg a Kristóffy belügy-miniszter válasza, mely így hangzik:

A város törvényhatósági bizottságának f. év június 28-án tartott közgyűlésében 180. sz. alatt hozott határozatát a meg nem szavazott adók beszedésétől és beszolgáltatásától, valamint a törvényhozás által meg nem szavazott ujoncot előállításától vagy az 1881. XVIII. t.-cz-ben megjelölt rendkívüli módon való pótlásától, sőt így cselekményeknek bármilyen módon való előállításától is a városi tisztviselőnek és alkalmazottnak eltiltására vonatkozó részében megsemmisítő — 72,365/905. sz. rendeletemet Polgármester ur részéről az 1886. évi XXV. t.-cz. 73. §-ának d) pontja alapján 10,393/905. szám alatt a város főispánjához tett s ő általa hozzám felterjesztett felirat — ellenében törvényes indokainál fogva továbbra is fenntartom.

Erről Polgármester urat utalással szóban levő feliratára, további törvényes eljárás végett emeltem írásit.

Budapest, 1905. évi okt. hó 27-én.

Kristóffy.

A miniszter tehát ragaszkodik a megsemmisítéshez és követeli a polgármestertől rendeletének végrehajtását.

Kovács József polgármester jelentést tett nyomban Domahidy főispánhoz, egyben a tanácsos is átirat, átiratban kijelentve, hogy nem éri magát köteleznetek a rendelet végrehajtására.

E tárgyban november 7-én rendkívüli közgyűlés lesz, mely minden bizonynyal *egyhangulag* azt fogja kimondani, hogy *határozatát* a miniszteri rendelettel szemben tovább is fenntartja.

Miskolcz város vízvezetéke és csatornázása.

Szentpály István dr. Miskolcz város széles látókörü polgármestere lapunk szerkesztőségének megküldte az ott létesítendő vízvezeték és csatorna ügyében a közgyűléshez beadott polgármesteri jelentést, mindkettőnek csatolván egyszerűsített műszaki leírását. Az érdekes munkából megtudjuk, hogy Miskolcz városának vízvezetéke 830,000 koronába kerül, melyet a város e czélra felveendő kölcsönből fedez. A tervzet szerint az I. osztályba tartozó 45 utca házaiba a vízvezeték bevezetése kötelező lenne,

míg a II. osztályba tartozó 39 utca vizét közkutakból nyernék. Ezen osztályozás alapul vétele mellett és egy köbméter vizet 16 filléren állapítva meg, a vízdíjakból a város 92,648 korona bevételt irányoz elő. Kiadást számít 5%-os töketörlesztésre és kamatra 41,500 koronát, évi üzemköltségre 25,584 koronát, összesen 67,084 koronát, melyet levonva a várható jövedelemből, marad tiszta felesleg 24,564 korona.

A város a vizet a munkácsi görög szertartású katolikus püspökség talpczai hideg forrásaiból óhajítja a városba vezetni, melyeknek vize, a geológusok állítása szerint, kitünő.

Szentpály István dr. polgármester igen érdekesen írja le a vízvezeték és csatorna létesítésének szükségességét.

»Miskolcz városának és az egész közönségének régi törekvése az, hogy vízvezetéke és csatornázása a modern igényeknek megfelelőleg kiépüljön.

Vízvezeték és csatornázás nélkül ma már modern város nem létezhetik s hazai városaink közül legtöbbször vagy már megoldották ezt a kérdést, vagy most foglalkoznak megvalósításával. A kettő együtt különben szoros összefüggést képez és egyik a másikat kiegészíti. A vízvezeték csatornázás nélkül tökéletlen alkotás, mert a vízvezeteki vizet csatornák nélkül nem lehet tökéletesen sehová sem elővezetni és az csak az utczára eszékölhető.

A csatorna pedig vízvezeték nélkül csak a csapadék vizet vezetheti el, mert a szennyvizek, amelyek az ürülék-gödörökben halmozódnak össze, vízvezeték nélkül el nem vezethetők.

A vízvezeték és csatornázásnak előnyei annyira szembevetődnek, hogy felesleges azokat részletesen ismertetni.

Vízvezeték és csatornázásánál aránylag rövid idő alatt megváltozik az egész város képe. A közegészségügy tetemes javulásnak indul s feltűnő javulás áll be különösen a járványos és ragadós természetű bajoknak, mint pl. a hagymáz, bélfurug, sarlach, kolera stb. betegségekben. De ezenkívül a városnak tisztántartása, utczáinak öntözése, a szemét eltávolítása, lakások, házak tisztántartása, továbbá fürdés lehetősége és általában a közegészségügynek fejlesztése első sorban is a vízvezetektől függ.

Harmadszor a túlzóltás is megbecsülhetetlen segítséget nyer a vízvezetékben, amely minden tekintetben megfelelő csak azon városban lehet, ahol vízvezeték is van.

Negyedszer vízvezetékkel kapcsolatban az építkezési kedv is hatalmas lendületnek indul. Könnyebben épülnék kétféle emeletes bérházak is, mert az emeleteken elhelyezett lakások vízzel könnyen elláthatók.

A csatornázásról így ír a miskolczy polgármester: „A csatornázás is éppen ugy, mint a vízvezeték, a közegészségügy fejlődését és javulását a legnagyobb mértékben előmozdítja. Megszünteti azt a tarthatatlan állapotot, hogy a talaj az ürülék-gödörök által inficiálva megfertőzze a kutak vizét, hogy a mocskok és szennyvizek az utczára vezessenek és ott bűz árraszanak. Mindezen okonál fogva a vízvezeték és csatornázás nagy munkáját egyszerre kell létesítenünk.

A miskolczy csatorna kiépítése 735,000 koronába kerül. Ennek 5% kamata és töketörlesztése évenként 36,750 korona, üzemi költsége évenként 12,960 korona, az összes évi kiadás 49,710 korona. Ezzel szemben a bevétel földbérből, a házak utján fizetendő 1.5%-kal kivettett csatornaépítési járuléka 32,908 korona 66 fillér, az esővízi csatornahálózat területén levő házak házbérfelvétele után

1 $\frac{1}{2}$ -nyi csatornaépítési járulék 19,032 korona 48 fillér, összes jövedelem 59,991 korona 14 fillér; így tehát felesleg 10,281 korona 14 fillér mutatkozik.

Azért is felelítettük Miskolc város vízvezetéki és csatornázási terveit, mert mi is foglalkozunk ezeknek létesítésével. Miskolc annyiban szerencsésebb helyzetben van, hogy úde forrásvizet vezethet be a városba, míg nálunk a víz bősége felett most is folyik a vita.

Hisszük azonban, hogy ott is, nálunk is nem sokára megkezdik ezen hasznos művek építését.

Meghívás

a folyó 1905. évi november hó 7-dik napján — kedden délután 3 óraker a városháza közgyűlési termében tartandó

bizottsági rendkívüli közgyűlésre.

Tárgyak:

1. Báró Fejérváry Géza miniszterelnök ur leirata, az új kormány kinevezéséről.

2. Kristóffy József ur belügyminiszterre kinevezését tudatja.

3. Miniszterelnök urnak körlevele, melyben a törvények és rendeletek végrehajtását kívánja.

4. A városi Tanács bemutatja a Belügyminiszter urnak újabb rendeletét, melyvel fenntartja a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek az önkéntes adószedés és ujoncozás ügyében hozott 180,2273. eln. 1905. bkgy. számú határozatát megsemmisítő rendeletét.

5. A szövetkezett ellenzék vezérő bizottságának köszönő átirata.

6. Az általános villamossági társulat és a Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvény-társaság felebbezése a városi villamos telep létesítésére hirdetett pályázat tárgyában 13,228/29—1905. sz. a. hozott tanácsi határozat ellen; tanácsi javaslattal.

7. A városi tanács tudomás végett bemutatja az I-ső és II. kerületi rendőrkapitányságoknak a hatvan-utczai 23. sz. házban elhelyezését tárgyazó határozatát.

8. Kovács Mihály polgári biztos kérvénye 3 hónapra terjedő szabadságidő engedélyezése iránt.

Debreczen, 1905. november hó 3-án.

Domahidy Elemér,
főispán.

Hírek.

— **Rendkívüli közgyűlés.** Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága november hó 7-én, délután 3 óraker közgyűlést tart. Ezen közgyűlésen kerül tárgyalás alá a belügyminiszter megsemmisítő rendelete is. Kérjük a bizottsági tag urakat, hogy minél számosabban jöjjenek fel a közgyűlésre, mert néhány igen fontos ügy van a tárgysorozatba véve.

A város szénszükséglete. A városi tanács november 2-ikán tartott ülésében tárgyalta a város szénszükségletének szállítására beérkezett pályázatokat és a szénszállítást szótöbbséggel a budapesti vidéki szénbánya társaságnak adta ki. Ezen határozatot Király Gyula a tanácsnok, mint aki 12 éven át vezeti a körkemenzégeit — megfeleltette azon okból, mivel tapasztalata szerint az északmagyart országai szén a körkemenzénél sokkal gazdagosabb és az árak közsincs lényeges különbözet. Király Gyula tanácsnok szakértők meghallgatását kérte ezen ügyben, miután azonban a tanács mellőzte, a előterjesztését körkemenzre üzemének érdekében felebbezést terjesztette.

— **A villamos világítás berendezését a tanács** a Siemens és Schneckert cégnek adta ki. Ezen határozat ellen úgy az Általános Villamossági Társaság, mint a Ganz és Tsa részvény-társaság felebbezést jelentett be. A felebbezés dolgában a november 7-ikén tartandó közgyűlés fog határozni.

— **Rásó Gyula alispán lemondása.** Rásó Gyula alispánlemondásáról a következő értesítést kapta a »Szabadság«, s mely a tény valódi állásának megfelel. A belügyminiszter elrendelte, hogy az önkéntesen befizetett adók elfogadtassanak, az önkénytelen jelentkező ujonczok előálltassanak. Ennek a rendeletnek a törvényhatóság rendelete ellentétben állt s mivel Rásó Gyula alispán a megyei bizottsági tagok bizalmából alispán, nem akarta magát kitenni annak, hogy a törvényhatóság vitkédesének ellenszegüljön, tehát igen természetesen beadta lemondását. Most az alispáni ügyek vezetésével Weszprémy Zoltán vármegyei főjegyző lett megbízva. Az esetben, ha a törvényhatóság rendelete ismét hatályon kívül helyezi a miniszter rendeletét, akkor Rásó Gyula alispán állását ismét elfoglalja, ellenesetben megmarad lemondása mellett.

Szerkesztői üzenetek.

Szetypály István dr. polgármester urnak Miskolcz. Miskolcz város vízvezetékének és csatornázásának műszaki leírását köszönettel vettük és azokról mai számunkban ismertetést küldünk. Nálunk is most folynak ezen munkálatok, melyek a most felvett nagy kölcsönből talának fedeztet. Köszönjük végül Nagyságodnak lapunkról küldött elismerő soraít.

W. A. urnak Szepesbéla. Köszönettel vettük és igyekeznünk módot találni a legközelebbi napokban páratlan szivességgel viszon-zására.

B. S. urnak Jászberény. Megkaptuk, köszönjük és a jelzett kegyetesle czeira fordítottuk.

Anonymus. Több alkalommal megjegyeztük már, hogy névtelenül beküldött cikkelemek helyet nem adhatunk. A beküldött cikkelet oly hangon van írva, hogy azért a felelősséget el nem vállalhatjuk. Nem kívánjuk mi azt, hogy a cikkelyőrlő aláírja az általa írt cikkelet, de nekünk tudnunk kell a beküldő nevével. Elvégre is nekünk nyílt sissakkal kell küzdenünk ebben a város anyagi javát célzó kérdésben. Minekünk az a nézetünk, hogy aki az ostort pattogatja, pattogtassa azt a nyílt mezőn, de ne burkolódzék a névtelenség köpenyegébe. A cikkelyét kivételosen megőrizük egy hétig.

K. B. Lapunk politikával nem foglalkozik és így cikkelyét nem használhattuk fel lapunkban.

Kérdés. Az illető a Nagyságos cím joggal megilleti, de azért megszűnik önének, hogy nem sokat ad a címekre és még szivesebben veszi, ha Tekintetes urnak szólítja.

Bizottsági tag. Határideje még nincs kitűzve, de meg lesz bizonyosan.

Polgár. Az illető nem hatalmozott fel bennünk nevének nyilvánosságra hozatalával, így tehát nem tehetünk eleget kérésének. Annak nagyon örülnék, hogy ön is szűngaszágokat talál a cikkelyben és mivel sohasem az a kérdés, hogy ki ír valamit, hanem az a hogy helyeset és igazat ír-e? Megnyugodhatik válaszukban.

Koalíziós. Ne méltóztassék az ilyen Pál-fordulásokon fennakadni. Volt már az a bizonyos papiros miindenféle pártnak szócsöve, egy újabb ugrás töle nem esoda.

Sz. Nádudvar. A járás löszalagbirtájához tessék fordulni és bizonyára megtalálja igazat.

Utmutató a városházán.

A polgármester fogad minden kedden és pénteken 11 óraker.

A tanács rendes tanácsulást hétfőn és esütőrtökön délelőtt tart; a tanácsnokok ez időben feleket nem fogadnak.

Az őrvaszkek szerdán és szombaton és a hó utolsó napján délelőtt tartja ülését. Az őrvaszkek előadók feleletnek felvilágosítást adnak és fogadnak hétfőn, kedden, esütőrtökön, pénteken d. e. 10—12-ig.

13.904.
1905. sz.

Hirdetmény.

A nyulasi barakoknál levő kázinó helyiségnek 1906. évi január hó 1-től kezdődő három évi időtartamra leendő érbeadása czéljából folyó évi november hó 14-én délelőtt 10 órakor a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztályánál (városház emelet 19. számú szoba) nyilvános szóbeli árlejtés tartatik.

Kikiáltási ár a jelenlegi évi bér: 900 korona.

Bánatpénz 45 korona, mely összeg az árlejtés megkezdése előtt a tárgyalási elnök kezéhez teendő le.

A vonatkozó szerződési feltételek a katonai és illetőségi ügyosztályánál (városház emelet 19. szoba) megtekinthetők, hol bővebb felvilágosítás is adatik.

Debreczen, 1905 október hó 23-án.

A városi tanács.

Villamos csengők, telefonok, villámhárítók berendezését minden terjedelemben, javítását és évi gondozását legjutányosabban és jótállás mellett eszközözi FÖLDVÁRI L. debreczeni első elektrotechnikai vállalata Kossuth-utca 1. sz. (az udvarban). Villamos felszerelések, zseb-lámpák, kerékpárok és alkatrészek raktára.

Képes árjegyzék ingyen.

Telefon-szám 168

TÓTH BÉLA

gyógyszertára és illatszer-raktárában
gyógyszerészi különlegességek
és illatszerek
a legnagyobb választékban kaphatók,
Eredeti francia és angol gyártmányok.

Ruhafestő

és vegyszertári tisztító intézet

HABÉCZY ANTAL

DEBRECZEN,
Széchenyi-utca 42-ik sz.
Telefon 323.

Fehérnemű

Gőzmosóda!!!

Angol plaidek és takarók,
svéd bőrkabátok Borsos
Katalánál.

Uri dívat, kalap és fehérnemű
üzlet Békés Lajos Debreczen,
Piacz-u. 44. dr. Ujfalussy-ház.
Angol női bluzsokat, férfi
fehérneműeket és kelengyéket
mérték szerint a legszebb kivitelben készit.

Hirdetések leközlésére

legalkalmasabb

a városi könyvnyomda-vállalat
kiadásában megjelenő

„A VÁROS”

ezimű heti lap,

mivel ez a nagy keresletnek örvendő lap a város és megye vagonos közönségének állandóan kezében forgó s így a feltűnő és csinos kivitelű hirdetések egész héten át a hirdetőkre tereli a szükségesletet beszerezni óhajító közönség figyelmét.

TÓTH GYULA
VASKERESKEDŐ, DEBRECZEN, Piacz-utca 20. és 27. szám.

Ajánl legjobb minőségben a tavaszi időnyre kertészeti, gazdasági és méhészeti szerszámokat és felszereléseket: kerti vasutörök, gyermek-kocsi, fűfűkádák, jég-szekrények, vas- és rézütörök, peronospora- és kerti feskendők, minden vas- és fémpárhuz való szerszámok, tuskák kerítés-huzalok, építkezésekhez vagonrakók, vas- és porcellán-kályhák, utóbbiakhoz multiplikátor (bőfejlesztő) befétek. — Legelőcsőbb bevásárlási forrás.

TELEFON 308.

MELOCCO PÉTER

TELEFON 308.

GYŐR. BUDAPEST. DEBRECZEN.

Képviselet: Debreczen és Hajdumegye részére: LUKÁCS VILMOSNÁL, Hatvan-utca 5.

Márványozások.
Műkő- és Czeméntarugyár.
Beton és vasbeton.
Építési vállalat.
Átereszek készítése.

! Szabadalmazott géppel gyártott **karmantus** és **csömöszölt** Czemencesövek, Csatornázás.
Beton és Granitto Ferrazo burkoló munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkívül olcsó áron
a JOHN-féle kéménytoldó,
mely minden kémény huzatát megjavítja, füstzaklatást megszüntet.